

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Afschrift aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

Datum 12 oktober 2007

Ons kenmerk HDAB/2007027271

Onderwerp Derde rapportage implementatie aanbevelingen commissie-
Staal

Hierbij doe ik u de derde rapportage over de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie-Staal toekomen.

Inleiding

In vergelijking met de vorige rapportage is goede voortgang geboekt bij de uitvoering van de voorziene maatregelen. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan maatregelen die direct merkbaar zijn voor het personeel, zoals internet- en sportfaciliteiten. Elke maatregel wordt begeleid door een projectteam waarin alle defensieonderdelen zijn vertegenwoordigd, zodat alle beschikbare kennis en deskundigheid optimaal kunnen worden benut. Een klankbordgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de bonden voor militair personeel, de medezeggenschap en de diensten geestelijke verzorging, komt geregeld bijeen om over de afzonderlijke maatregelen en de algehele voortgang van gedachten te wisselen. Dit overleg wordt door alle partijen als nuttig ervaren.

A. Gedragscode

Zoals ik u in mijn brief van 20 september jl. (Kamerstuk 31200 X, nr.5) heb gemeld wijst het onderzoek van Rutgers Nisso Groep uit dat de introductie van de gedragscode succesvol is verlopen. Het onderzoek van de Rutgers Nisso Groep is onderdeel van het periodieke onderzoek naar de werking van de maatregelen ter bevordering van gewenst gedrag. De motie Veenendaal en Aasted-Matsen (Kamerstuk 30800 X, nr.18), over de noodzaak ongewenst gedrag uit te bannen, komt hiermee tot uitvoering. De resultaten van het volgende

Datum
Ons kenmerk

periodieke onderzoek naar de mate van ongewenst gedrag binnen Defensie zullen naar verwachting in het eerste kwartaal van 2008 beschikbaar zijn. De gedragscode wordt geïntegreerd in alle opleidingen en trainingen en de communicatieactiviteiten worden onverminderd voortgezet.

B. Leiderschap

De ontwikkeling van de sociale aspecten van leiderschap binnen Defensie is van cruciaal belang voor het tegengaan van ongewenst gedrag. Daarom heeft de uitwerking van dit onderwerp prioriteit gekregen. Inmiddels is een defensiebrede visie op leidinggeven geformuleerd die nog dit jaar wordt geïntroduceerd. De sociale aspecten van leidinggeven worden in alle initiële en loopbaanopleidingen en in trainingen verwerkt. Voor het leidinggevende burgerpersoneel worden specifieke trainingen ontwikkeld. Verder wordt hard gewerkt aan coachings- en begeleidingstrajecten voor leidinggevendenden die begin volgend jaar in gang kunnen worden gezet. Aansluitend zullen, conform de motie van het lid Aasted-Matsen (Kamerstuk 30800 X, nr.17), de sociale aspecten van leiderschap als competentie worden meegenomen in de werving, bij de selectie en bij de functionerings- en beoordelingsgesprekken.

C. Personele en organisatorische aanpassingen

Investerings in de werk- en leefomstandigheden zijn van belang om ongewenst gedrag te voorkomen. De komende maanden wordt een aantal voorzieningen uitgebreid om een zinnigere vrijetijdsbesteding mogelijk te maken. Tussen oktober 2007 en april 2008 zullen alle binnenslapers en boordslapers de beschikking krijgen over internet op de eigen kamer. Tevens neemt het aantal internetcafés toe. Verder komen er meer faciliteiten voor studie en de uitoefening van hobby's. Kantines zullen worden voorzien van grote beeldschermen, de sportvoorzieningen worden uitgebreid en er worden extra sportinstructeurs in dienst genomen zodat ook sporten in de avonduren mogelijk wordt. Momenteel worden de noodzakelijke infrastructurele aanpassingen in de mess- en verblijfruimtes geïventariseerd. Voor het komende jaar staat een aantal beperkte renovaties op stapel. De meer ingrijpende aanpassingen zullen in ieder geval de komende drie jaar in beslag nemen.

Datum
Ons kenmerk

Het onderzoek naar de mogelijke aanpassing van de sanctiemogelijkheden in het kader van het militaire tuchtrecht en het rechtspositierecht zal in 2008 gereed zijn. Daarna valt het besluit tot eventuele aanpassing. De reorganisatie van de integriteitszorg is in volle gang. De inrichting van de nieuwe integriteitsorganisatie met centrale integriteitsfunctionarissen en een onderzoeksteam, een onafhankelijk meldpunt en een nieuw meldings-, registratie- en rapportagesysteem, zal in de loop van 2008 zijn voltooid. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie-Eijsink c.s.(Kamerstuk 30800 X, nr. 16).

Wat de overige maatregelen in het kader van het personeelsbeleid betreft, geldt dat met ingang van 2008 gender volledig zal zijn geïntegreerd in de initiële en loopbaanopleidingen. Dit najaar volgen de instructeurs hiervoor een training. Wat betreft de overige aspecten van het diversiteitsbeleid verwijs ik u graag naar de Kamerbrief over diversiteit die u een dezer dagen tegemoet kunt zien.

Conclusie

De gedragscode heeft in de eerste fase van de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie-Staal veel aandacht gekregen. De defensiebrede discussie over de gedragscode en de daaropvolgende definitieve vaststelling vormden echter wel de basis voor de overige maatregelen op het gebied van sociaal leiderschap en personele en organisatorische aanpassingen waarop de komende maanden het accent zal liggen. Deze maatregelen scheppen de voorwaarden voor goede omgangsvormen en een veilige werk- en leefomgeving bij Defensie en zij zijn daarom onontbeerlijk. Het militaire beroep is veeleisend en Defensie heeft de plicht voor een goede sfeer op de werkplek te zorgen. Het is daarom van groot belang de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie-Staal in het huidige tempo voort te zetten.

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE